קטן החייב בזימון

הגמרא ממשיכה לבאר, מה מרבה התנא בכל מקום שאמר 'הכל חייבים'. 'הכל חייבים בזימון', בא לרבות נשים ועבדים. שכך שנינו בברייתא, נשים מזמנות לעצמן ועבדים מזמנים לעצמן[23]. 'הכל מצטרפים לזימון', בא לרבות קטן היודע למי מברכים. שכך אמר רב נחמן היודע למי מברכים, מזמנים עליו[24]. 'הכל מטמאים בזיבה', בא לרבות תינוק בן יומו. שכך שנינו, מה תלמוד לומר "אִישׁ אִישׁ"? לרבות תינוק בן יום אחד שמטמא בזיבה, דברי רבי יהודה. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אינו צריך, הרי הוא אומר "וְהָזָב אֶת זוֹבוֹ לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה", לזכר כל שהוא זכר, בין קטן בין גדול, לנקבה כל שהיא נקבה, בין קטנה בין גדולה, אם כן מה תלמוד לומר "אִישׁ אִישׁ"? דברה תורה כלשון בני אדם. 'הכל נטמאים בטמא מת', בא לרבות קטן. שכיוון ונאמר בפסוק "וְאִישׁ אֲשֶׁר יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטָּא", היינו יכולים לומר רק איש נטמא, ולא קטן, השמיענו התנא, שמכך שנאמר "וְעַל הַנְּפָשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם", נדרש שגם קטן נטמא. שואלת הגמרא, אם כך מה ממעטים מכך שכתוב קטן? אומרת הגמרא, שממעטים קטן שנכנס טמא למקדש מכרת.

קטן נטמא בנגעים ולא אשה

התנא מרבה במה שכתב 'הכל נטמאים בנגעים', שאף קטן נטמא. שהיינו יכולים לומר, שכיוון ונאמר בפסוק "אִישׁ צָרוּעַ" רק איש נטמא ולא קטן. שואלת הגמרא, אולי באמת קטן לא יטמא? אומרת הגמרא, שדורשים "אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ", שגם קטן נטמא. שואלת הגמרא, אם כך מה דורשים מהמילה "אִישׁ"? אומרת הגמרא, שלומדים מכך את מה ששנינו בברייתא, "אִישׁ", אין לי אלא איש, אשה מנין? כשהוא אומר "וְהַצָּרוּעַ"[25], הרי כאן שנים, אם כן מה תלמוד לומר "אִישׁ"[26]? אלא

23 שלש נשים וכן שלשה עבדים, אבל אין שתי נשים או שני עבדים מצטרפים עם אנשים, לפי שיש באנשים מה שאין בנשים ובעבדים, שאין הנשים אומרות ברית, ואין העבדים אומרים על נחלתנו. רש"י.

24 וכן נאמר בברכות שההלכה כדרב נחמן, וכ' התוס' שאפילו שכך נאמר אין ההלכה כמותו, אלא כפי שאמר רבי יוסי בירושלמי כמה זימנין אכלית עם אבא חלפתא, ועם חביבי, ולא זמנו עלי עד שהבאתי ב' שערות.

25 והצרוע משמע צרוע אחר לרבות את האשה. רש"י.

26 שמשמעותו איש ולא אשה. רש"י.

לענין שלמטה, איש פורע ופורם, ואין האשה פורעת ופורמת.

מי שמסבירים לו בהלכות נגעים ומבין

שואלת הגמרא, מדוע הוצרכו התנאים לומר במקום אחד, הכל רואים את הנגעים, ובמקום אחר הכל כשרים לראות את הנגעים, הרי זה אותו דין? אומרת הגמרא, שכוונתם לרבות את מי שאינו בקי בהן ובשמותיהן. שואלת הגמרא, הרי אמר מר שמי שאינו בקי בהן ובשמותיהן אינו רואה את הנגעים? אמר רבינא, שיש לחלק בין מי שמסבירים לו בהלכות נגעים ומבין[27], אף על פי שאינו בקי, והולך תלמיד חכם ישראל ורואה עמו ואומר לו, אמור טמא והוא אומר. טהור והוא אומר[28]. לבין מי שמסבירים לו בהלכות נגעים ואינו מבין.

עוד מבארת הגמרא, התנא מרבה במה שכתב 'הכל כשרים לקדש'[29], לרבי יהודה בא לרבות קטן, ורבנן בא לרבות אשה. וכפי ששנינו הכל כשרים לקדש, חוץ מחרש שוטה וקטן, רבי יהודה מכשיר בקטן, ופוסל באשה ובאנדרוגינוס. 'הכל כשירים להזות', בא לרבות ערל שמתו אחיו מחמת מילה, וכדברי רבי אלעזר, שאמר ערל שהזה ממי חטאת על הטמא, הזאתו כשרה. 'הכל שוחטים' שנכתב פעמיים, אחד בא לרבות כותי, ואחד בא לרבות ישראל מומר.

'הכל מעלים לארץ ישראל'[30], בא לרבות שאם יש לו עבד כנעני מהול למכור, ורוצה העבד שלא ימכרנו אלא בארץ ישראל[31], כופים את רבו להעלותו. ולפי מי ששנה עבדים בפירוש, כוונתו לומר שאשה לא יכולה לעכב מלעלות ממקום יפה בחוץ לארץ, למקום רע בארץ ישראל. ובמה שכתב התנא שאין הכל מוציאים, כוונתו לרבות עבד שברח מחוצה לארץ, לארץ. וכשכתב שהכל מעלים לירושלים, כוונתו לומר, שאשה לא יכולה לעכב מלעלות ממקום יפה בארץ ישראל, למקום רע בירושלים. וכשכתב ואין הכל מוציאים, כוונתו לרבות מנוה הרעה לנוה היפה.

27 כתבו התוס' פי' נוסף, שכוונת הגמרא כשאומרת שמסבירים לו והוא מבין היא, על התלמיד חכם.
28 שהטומאה והטהרה תלויה במאמר הכהן. רש"י.
29 לערב מים חיים באפר חטאת. רש"י.
30 עמוד ב'.
31 ובכתובות פרש"י שיכול את העבד עברי בע"כ. ור"י פירש שהעבד יכול לכופו להעלותו, או יפטרוהו. תוס'.

הכל חייבים בסוכה כהנים לוים וישראלים

שואלת הגמרא, מדוע הוצרך התנא לכתוב הכל חייבים בסוכה כהנים לוים וישראלים, אם הם לא חייבים מי יהיה חייב? אומרת הגמרא, שהיינו עלולים לחשוב שהואיל וכתוב "בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים", ואמר מר תשבו שבעת ימים, כעין תדורו, מה דירה איש ואשתו, אף סוכה איש ואשתו, ואותם כהנים, הואיל ובני עבודה הם, ואינם יכולים לדור איש ואשתו בסוכה[32], לא יתחייבו? לכך השמיענו התנא, שאף על גב שבשעת עבודה פטורים, שלא בשעת עבודה חייבים, כפי שאמר מר, הולכי דרכים ביום פטורים מן הסוכה ביום, וחייבים בלילה.

הכל חייבים בציצית כהנים לוים וישראלים

עוד אומרת הגמרא, התנא הוצרך לכתוב הכל חייבים בציצית כהנים לוים וישראלים, שהיינו עלולים לחשוב, שנלמד מהכתוב "לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז" "גְּדִלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ", שמי שנאסרה עליו לבישת כלאים, הוא מחוייב במצות ציצית, והואיל ולכהנים הותרה לבישת כלאים בזמן העבודה[33], לא יתחייבו, לכן הוצרך התנא לרבות, שכיוון שכשאינם עובדים גם להם נאסרו כלאיים, גם הם מחויבים בציצית.

הכל חייבים בתפילין כהנים לוים וישראלים

עוד אומרת הגמרא, התנא הוצרך לכתוב הכל חייבים בתפילין כהנים לוים וישראלים, שהיינו עלולים לחשוב, שנלמד מהכתוב "וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ" שרק מי ששייך במצוה של יד, שייך במצוה של ראש, ואותם כהנים הואיל ואינם במצוה של יד, שהרי כתוב "יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ", שלא יהא דבר חוצץ בין בגדי כהונה ובין בשרו, יתכן שגם במצוה של ראש לא יתחייבו, לכן הוצרך התנא להשמיענו, שאינם מעכבים זה את זה. כפי ששנינו תפלה של יד אינה מעכבת של ראש, ושל ראש אינה מעכבת של יד[34]. שואלת הגמרא, הרי גם בשל ראש נאמר "וְשַׂמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת עַל רֹאשׁוֹ"? אומרת הגמרא, שכך למדנו, שערו היה נראה בין ציץ למצנפת, ששם מניח תפילין.

32 כיוון שאין נזקקים לנשותיהן כיוון שמוטלת עליהם עבודת הרגל. רש"י.

33 אבנט של כלאים היה. רש"י.

34 ואע"ג שנאמר במסכת מנחות ולטוטפות בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שנים, היינו בשעה שמניח שניהם צריך להקדים של יד. תוס'.

הכל חייבים בתקיעת שופר כהנים לוים וישראלים

עוד אומרת הגמרא, התנא הוצרך לכתוב הכל חייבים בתקיעת שופר כהנים לוים וישראלים, שהיינו עלולים לחשוב שהואיל ונאמר במקרא "יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם", שמשמעותו שרק יום אחד יהיה לכם, רק מי שאינו חייב אלא בתקיעה של יום אחד חייב, ואותם כהנים הואיל וישנם בתקיעה כל השנה, שנאמר "וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם", לא יתחייבו? לכן הוצרך התנא לרבותם. שואלת הגמרא, מדוע שנחשוב למעטם בגלל שתוקעים בחצוצרות, הרי כאן מדובר על שופר? אומרת הגמרא, שכיוון שנינו ששווה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות[35], אם כן מי ששייך במצות יובל, שייך במצות ראש השנה, ומי שאינו במצות יובל אינו במצות ראש השנה, ואותם כהנים הואיל ואינם במצות יובל, כפי ששנינו כהנים ולוים מוכרים לעולם[36], וכן אם מכרו שדה גואלים אותה מיד, אם כן במצות ראש השנה גם לא יתחייבו? לכן הוצרך התנא להשמיענו שחייבים, כיוון שאמנם לא שייכים בהשמטת קרקע, אבל בהשמטת כספים ובשילוח עבדים שייכים.

35 שהיו אומרים גם ביום הכפורים של שנת היובל, מלכיות זכרונות שופרות. רש"י.
36 אפילו בשנת היובל עצמה, אם מכרו קרקע שלהם מכורה היא, ויוצאת והמעות שלהן. רש"י.